

EELHINNANG

Kavandatava tegevuse keskkonnamõju olulisuse eelhindang on antud lähtudes keskkonnaministri 16.08.2017 määrusest nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded“:

1. Kavandatav tegevus

Kavandatava tegevuse eesmärgiks on Tärkma sadama (edaspidi *sadam*) süvendamine 600 meetri ulatuses maalt mere suunas, mahus kuni 5000 m³. Süvendamiseks kasutatakse kas lintekskavaatorit või ujuvsüvendajat Watrmaster. Sadama faarvaater on rajatud aastakümneid tagasi. 2015. aastal renoveeriti sadama rajatised ning muuhulgas süvendati faarvaatrit u 500 meetri ulatuses sadama akvatooriumist kagu suunas. Sadama looduslikust asukohast tingituna kannavad Soela väina hoovused faarvaatri setteid täis, mistõttu on sadamast merele pääs aegajalt oluliselt piiratud.

Sadama süvendamise käigus jäätmeid ei teki. Süvendatud pinnas paigutatakse vanale settevallile faarvaatri paiknemise pikisuunas. Kavandatav tegevus ei oma jäätmetekkest tulenevat olulist negatiivset mõju keskkonnale, kui järgitakse jäätmeseaduses kehtestatud nõudeid.

Vee erikasutuse käigus toimuvad tööd ei põhjusta olulisi muutusi õhukvaliteedi osas antud piirkonnas. Vähene mõju ümbritsevale keskkonnale võib avalduda eelkõige seoses sadama ehitamisel kasutatava tehnikaga, kuid seda mõju ei saa pidada oluliseks.

Vee erikasutuse käigus tekib müra ekskavaatori või ujuvsüvendajaga töötamise käigus, kuid mitte norme ületaval tasemel. Müra mõju on tulenevalt tööde väikesest mahust lühiajaline ning lokaalne.

Vee erikasutuse käigus ei teki vibratsiooni, mis põhjustaks olulisi muutusi antud piirkonnas. Valguse, soojuse ja kiirguse reostust vee erikasutusega ümbruskonnale ei kaasne. Lõhnareostus on lühiajaline ning ehitustööde aegne ja valdavalt seotud ehitustööde käigus kasutatavate masinate diiselmootoritega.

Sadama süvendamise käigus võib tekkida avariisid ja tööõnnetusi. Avarii võib esineda töötamisel ekskavaatori või ujuvsüvendajaga, kuid pole välistatud õnnetusohu liikluses. Samas ei tohiks kõigi ohutusnõuete täitmisel eelpool kirjeldatud tegevusi juhtuda ning tegemist on vaid hädaolukordadega. Üldine liiklus piirkonnas on minimaalne mistõttu on avariiõht liikluses ebatõenäoline.

Keskkonnaametile teadaolevalt ei ole olemasoleva sadama süvendamine vastuolus teiste asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega.

2. Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

Sadam asub Soela väinas, Hiiumaa lõunarannikul, Tärkma külas. Ehitisregistri andmetel on tegemist väikesadamaga, mis asub Kastani kinnistul (katastritunnus 17501:004:0510). Sadama faarvaatri ligikaudsed koordinaadid on 58°41,3'N 22°36'E. Kõnealune sadam kujutab endast kinnistult alguse saavat ja merre suubuvat kitsast kanalit, mis oma konfiguratsioonilt meenutab pigem lautrit. Süvendatav ala on madal mererannik, mis veetasemest sõltuvalt on mõnikord vee all ja mõnikord kuival. Pinnas on savine ja ümbritsetud tiheda pillirooga. Sadam on avatud Soela väinas liikuvatele liivadele ning sügistormidega kantakse faarvaater sageli täis liiva ja setteid. Sadama esmaseks kasutuseks on märgitud aasta 1930. Pea 90 aastase kasutuse ja korduvate süvendamiste käigus on kanali servadele moodustatud kõrged pinnasevallid.

Piirkonna näol on tegemist hajaasustusalaga. Kinnistul ja selle lähiümbruses puuduvad kultuuri- või arheoloogilise väärtusega objektid. Sadama ümbruses asuvad looduslikud karjamaad, kus kasvatatakse lambaid. Muid tegevusi, planeeringuid, arendusi sadama ümbruses ei toimu. Vee erikasutuse piirkonna koordinaadid on järgmised:

B: 58° 41' 36,56" L: 22° 36' 35,34";

B: 58° 41' 36,41" L: 22° 36' 34,7"

B: 58° 41' 33,42" L: 22° 36' 40,01";

B: 58° 41' 33,13" L: 22° 36' 38,22"

B: 58° 41' 20,00" L: 22° 36' 44,95";

B: 58° 41' 21,09" L: 22° 36' 47,42"

B: 58° 41' 20,32" L: 22° 36' 46,29"

Sadama akvatoorium ja sissesõidutee asuvad tervikuna Väinamere hoiualal, mis on kaitse alla võetud Vabariigi Valitsuse 18. mai 2007. a määrusega nr 157. Väinamere hoiuala kaitse-eesmärgiks on nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta I lisas nimetatud linnuliikide ja I lisast puuduvate rändlinnu-liikide, nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpide ning II lisas nimetatud liikide elupaikade kaitse. Looduskaitseaduse § 32 lg 2 kohaselt on hoiualal keelatud nende elupaikade ja kasvukohtade hävitamine ja kahjustamine, mille kaitseks hoiuala moodustati ning kaitstavate liikide oluline häirimine, samuti tegevus, mis seab ohtu elupaikade, kasvukohtade ja kaitstavate liikide soodsa seisundi.

3. Hinnang keskkonnamõju olulisusele

Süvendataval alal meres on osaliselt inventeeritud nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaiga-tüüp liivased ja mudased pagurannad (1140). Nimetatud elupaigatüüp ei ole Vabariigi Valitsuse 18. mai 2007. a määruks nr 157 nimetatud Väinamere hoiuala Hiiu maakonnas oleva osa kaitse-eesmärgina, kuid on Väinamere loodusala kaitse-eesmärgiks. Kuna sadamas on süvendustööd teostatud regulaarselt pika aja jooksul (sadam on kasutuses olnud mitukümmend aastat), siis ei kahjusta tegevuse samas mahus jätkumine oluliselt elupaigatüüpi liivased ja mudased pagurannad. Süvendatav materjal paigutatakse olemasolevatele vallidele kanali servades. Olemasolevad vallid on elupaigatüübist liivased ja mudased pagurannad osaliselt välja arvatud.

Sadam piirneb vahetult suuremate rannaniidu massiividega, kus peatub ja pesitseb arvukalt linde, sh I kaitsekategooriasse kuuluv niidurüdi. Sadamaga piirnev mereala on keskkonnaregistrisse kantud II kaitsekategooriasse kuuluva väikeluige toitumisalana. Eeltoodust tulenevalt ei ole lubatud süvendustööde teostamine lindude pesitsusperioodil 15. aprillist kuni 15. juulini. Täiendavalt soovib Keskkonnaamet vältida süvendustööde teostamist ka lindude sügiserände tippajal 15. septembrist kuni 1. novembrini.

Taotlusest nähtub, et süvendustööd toimuvad vahetult olemasoleva sadama faarvaatris mahus kuni 5000 m³. Eemaldatava pinnase näol on tegemist muda, savi ja liivaga ning seega on süvendamisele kuuluv pinnas suhteliselt kergesti eemaldatav. Keskkonnaametile teadaolevalt ei ole nimetatud piirkonnas ja selle läheduses toimunud märkimisväärsed reostusi, mistõttu võib järeldada, et süvendatava pinnase saastetunnused pole olulised või puuduvad. See omakorda ei sea erinõudeid süvendatud pinnase käitlemiseks. Planeeritavate tööde läheduses puudub ka avalik supelrand, mille puhul vee kvaliteedi mõjutamine võiks olla oluline selle kasutajatele.

Tulenevalt pinnase omadustest (muda, savi ja liiv) tekib piirkonnas süvendamise käigus paratamatult suuremas koguses heljunit. Sadama piirkond on oluline kudeala räimele, ahvenale, tuulehaugile ja teistele rannikumere liikidele. Tavaliselt algab töönduslikult oluliste liikide kudeperiood Väinameres aprilli keskpaigas ning kestab juuni teise pooleni. Lähtuvalt asjaolust, et süvendusmaht ei ole väga suur ehk kuni 5000 m³ viie aasta jooksul, siis eraldi mõjusid kalastiku poolt hindama ei pea. Piisab kudeaegsest süvendustööde keelust ajavahemikul 15.aprillist-30.juunini.

Sadama süvendamise ja pinnase teisaldamisega seoses on ette näha põhjaloomastiku lokaalne häirimine, kuid seda mõju ei saa pidada oluliseks. Heljumi mõju avaldub eeskätt valguskliima halvenemises ja troofsustaseme tõusus. Ülespaisatav põhjasete püsib mõnda aega veesambas ning võib hoovuste ja lainetusega kanduda sadamast pisut kaugemale, mistõttu võib mõju põhjaloomastikule esineda ka veidi kaugemal. Kuna süvendatava pinnase osakaal on Soela väina mastaape arvestades pigem tühine, siis on muutused ajutised.

Arvestades vee erikasutusega seotud tööde mahte võib väita, et veesisesed tööd sadamas ei avalda olulist mõju rannalähedasel alal hüdrodünaamilisele režiimile, mis omakorda võiks põhjustada ümberkaudsete randade olulisi muutusi. Vee erikasutusega seotud tööd on kokkuvõttes lokaalsed, mistõttu puudub vajadus vee erikasutuse aegse ja järgse seire teostamiseks.

Lähiümbruskonnas võimalikku koosmõju avaldavaid planeeringuid teadaolevalt ei ole. Seega ei ole oodata kavandatava tegevusega seonduvat mõjude kumuleerumist ega koosmõjude esinemist, mis tooks kaasa negatiivse keskkonnamõju piirkonna keskkonnataluvust ületaval määral.

4. Eelhindangu järeldus

Keskkonnaameti hinnangul puudub kavandataval tegevusel oluline keskkonnamõju, kuna:

- kavandatav tegevus ei mõjuta kaitsealasid, kaitstavate liikide elupaikasid ega Natura 2000 võrgustiku ala;
- eelhindamise tulemusena selgus, et taotletava tegevuse tulemusel ei teki olulist mõju veekeskkonnale sh merepõhja elustikule, linnustikule ja kalastikule, kui vee erikasutusega seotud töid ei tehta kalade kudeajal ja lindude pesitsusajal 15. aprillist – 15. juulini;
- eelhindamise tulemusena selgus, et taotletav tegevus ei ületata piirmäärasid müra, õhusaastatuse ja vibratsiooni osas;
- eelhindamise tulemusena selgus olulise kumulatiivse mõju puudumine;
- seega puudub kavandataval tegevusel eeldatavalt oluline keskkonnamõju.